

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТІВ СПІВПРАЦІ ПЕДАГОГІВ З БАТЬКАМИ

Постановка проблеми. У Концепції дошкільного виховання в Україні, в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти підкреслюється значимість родинного виховання, передбачається взаємопроникнення сімейного і суспільного виховання з метою створення для кожної дитини єдиного, дитиноцентричного виховного середовища.

У Базовому компоненті дошкільної освіти України визначено, що: «Дошкільна освіта є самостійною системою, обов'язковою складовою освіти в Україні, яка гармонійно поєднує сімейне та суспільне виховання. Найпершим суспільним середовищем для дитини стає дошкільний навчальний заклад, метою якого є забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формування механізмів соціальної адаптації...» [2, с.3].

Актуальність проблеми співпраці вихователів ДНЗ і батьків в процесі морального виховання старших дошкільників полягає в тому, що необхідно створити механізм тісної співпраці між дошкільною установою та батьками при організації морального виховання передбачає включення дошкільнят в позитивні моральні відносини; формування моральних знань і уявлень; збагачення досвіду соціально схвалюваної поведінки; розвиток морального розвитку особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї з морального виховання дошкільників знаходиться в полі зору сучасних дослідників: як теоретиків так і практиків. Виходячи з позиції, що родина і дошкільний навчальний заклад, виконуючи специфічні виховні функції, не можуть замінити один одного і мають взаємодіяти задля повноцінного розвитку дитини-дошкільника, науковцями досліджені такі аспекти окресленої проблеми:

етико-педагогічні вимоги до взаємин із дітьми та їхніми батьками (І. Гребенніков, Т. Кирієнко, В. Сухар); зміст і методи педагогічної освіти батьків (Л. Островська, О. Долина, Т. Кирієнко, О. Низковська); умови для спільної роботи сім'ї і педагогічного колективу ДНЗ у формуванні моральних якостей особистості дитини (Т. Алексеєнко, Л. Божович, В. Постовий); особливості взаємодії з батьками дітей старшого дошкільного віку (Н. Аксаріна, О. Волкова, Т. Маркова, Л. Свирська) тощо.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні процесу морального виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах співробітництва дошкільного навчального закладу і сім'ї.

Виклад основного матеріалу дослідження. Період дошкільного дитинства є особливо важливим для опанування норм і правил моральної поведінки як сензитивний для розвитку багатьох сфер особистості та формування її основ. Елементарні моральні уявлення і почуття, навички поведінки, що їх дитина набуває почасти як стихійний моральний досвід, мають стати, за визначенням Л. Виготського, з «натуральних» «культурними», тобто перерости у вищі психологічні функції й стати підґрунтям розвитку нових форм, правил і норм поведінки.

Завдання морального виховання: формування моральної свідомості (система моральних уявлень, понять, суджень); формування моральної поведінки (мотиви, навички, звички); формування моральних почуттів і відношень [6, с.115].

Засвоєння моральних цінностей являє собою процес утворення в свідомості дитини їх структури, що включає наступні три елементи в їх взаємозв'язку: всі більш глибоке розуміння морального сенсу вчинків, їх оцінну сторону і емоційне до них ставлення [5, с.57]. У дошкільному віці здійснюється перехід від безпосереднього емоційного ставлення до відносинам, які будуються на основі засвоєння моральних оцінок поведінки в різних ситуаціях і які починають регулювати і підпорядковувати собі саму емоційну сферу. Засвоєння моральних понять і уявлень в їх первинній формі

створює можливість більш глибокого проникнення в світ дорослих і сприяє переходу дитини на новий рівень розвитку. Його вчинки, взаємини з дорослими і однолітками носять вже не безпосередньо емоційний характер, а починають опосередковувати і регулюватися моральними нормами [5, с.12].

Дошкільний вік є сезитивним для морального виховання та морального розвитку дитини, саме тому на сьогоднішній день важливою є проблема взаємодії дошкільного закладу і сім'ї у моральному вихованні дошкільників.

Сьогодні все більшого визнання набуває ідея про те, що в основу збагачення освітнього і виховного процесів у дошкільному закладі має покладатися ідея про його становлення як відкритої для різних впливів установи. Означена «відкритість» передбачає пріоритетну орієнтацію насамперед на батьків завдяки розширенню традиційних меж контактів між ДНЗ і сім'єю, але не на основі принципу паралельності, а на основі принципу співробітництва, взаємопроникнення і доповнення виховних впливів кожного з цих соціальних інститутів [3, с.3].

О. Долинна зазначила, що доцільність означеного співробітництва зумовлена також тим, що сім'я і дитячий садок пов'язані формою наступності, яка забезпечує безперервність виховних впливів. Тому його запровадження створює сприятливі умови для реалізації єдиних вимог щодо формування і розвитку кожної дитини як суб'єкта власних відносин і свідомої самодіяльності. Адже потребу у взаємній допомозі відчують обидві сторони — і дошкільний заклад, і сім'я [4, с.7].

Вся система роботи в ДНЗ спрямована на прийняття сім'ї як першої і найголовнішої діючої особи у вихованні та освіті дитини. Тому участь сім'ї у виховно-освітньому процесі дозволяє підвищити якість освіти дітей, так як батьки краще знають можливості своєї дитини і зацікавлені в подальшому його просуванні.

Вивчення та аналіз методичних рекомендацій Т. Олексєнко та інших науковців і практиків дозволяє виділити такі форми взаємодії родини з дошкільним закладом:

- **індивідуальні** (вступне анкетування, попередні візити батьків з дітьми до садка, співбесіди, консультації, відвідування педагогами своїх вихованців удома, телефонний зв'язок);
- **наочно-письмові** (батьківські куточки, тематичні стенди, ширмочки, планшети, папки-пересувки, дошка оголошень, інформаційні листки, тематичні виставки, анкетування, скринька пропозицій, індивідуальні зошити, неформальні листи, родинні газети, педагогічна бібліотека, запрошення, вітання тощо. Найпоширенішими наочно-інформаційними формами роботи є виставки дитячих робіт; реклама книг, публікацій у періодиці, в системі Інтернет з проблем сімейного виховання.);
- **групові** (консультації, практикуми, школа молодих батьків, гуртки за інтересами, вечори запитань та відповідей, зустрічі з цікавими людьми – вчителями, лікарями, психологом, юристом тощо);
- **колективні** (батьківські конференції, тематичні зустрічі за «круглим столом», засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, створення групи батьків-порадників, перегляд ранків, спільні свята, спортивні змагання, відпочинок у вихідні дні тощо) [1, с. 34-37].

Висновки. Теоретично проаналізувавши сутність проблеми було встановлено, що позитивні результати у моральному вихованні дітей досягаються при вмілому поєднанні різних форм співробітництва ДНЗ і сім'ї, при активному включенні в цю роботу всіх членів колективу дошкільного закладу та членів сімей вихованців. Усі форми роботи, що проводяться в дитячому садку повинні враховувати такі особливості батьків: право на власну думку, точку зору, систему цінностей; інформувати не лише про обов'язки батьків, але й про права, а ними вони можуть скористатись; у готовності позитивно поставитись до проявів батьківської ініціативи і творчості та заохочувати їх; вміти не лише повчати батьків, але і вчитися у них.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у експериментальній перевірці процесу морального виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах співробітництва дошкільного навчального закладу і сім'ї.

Література.

1. Алексєєнко Т. Про нові підходи до сімейного виховання / Т. Алексєєнко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 34-37.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
3. Гуз А. А. Взаимодействие дошкольного учреждения и семьи: пособие для педагогов / А. А. Гуз. — Мозырь: О ИД«Белый ветер», 2007. — 191 с
4. Долинна О. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери- однодумці? / О.Долинна, О.Низковська // Дошкільне виховання. – 2007. – № 1. – С. 6-8.
5. Нравственное воспитание в детском саду: Пособие для воспитателей / У.Г Нечаева, Т.А. Маркова, Г.И. Жуковская и др.; Под ред. В.Г. Нечаевой, Т.А. Марковой. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1984. – 272 с.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / Т. І. Поніманська ; М-во освіти і науки України. – Київ: Академвидав, 2006. – 456 с.

Анотація. У статті проаналізовано проблему взаємодії дитячого садка і сім'ї у моральному вихованні дітей старшого дошкільного віку, розкрито важливість морального виховання та морального розвитку дитини на етапі дошкільного дитинства.

Ключові слова: моральне виховання, взаємодія, дитячий садок, сім'я, діти старшого дошкільного віку.